

Programma 10 Cultuur, Erfgoed, Sport en Vrijetijd

Provincie Noord-Brabant

Inleiding

Inleiding

Brabant is een unieke provincie. Slechts in weinig regio's ter wereld zijn plezier en succes zo onlosmakelijk met elkaar verbonden. We denken én kleuren buiten de lijntjes zodat Brabant de top kennis- en innovatieregio blijft waar het goed wonen, werken, leren en leven is. Het open en gastvrije karakter van Brabant, maakt dat het hier net wat gezelliger en socialer is. In Brabant plussen we het leven. En, dat doen we altijd samen. Een levendig Brabant voor iedereen! Dat is onze ambitie. Cultuur, erfgoed, sport en vrijetijd zijn hierbij onmisbaar. Onze ambitie en

doelstellingen zijn vastgelegd in het beleidskader Levendig Brabant 2030 en uitgewerkt in de Uitvoeringsagenda Levendig Brabant 2024-2027 (vaststelling 4e kwartaal 2023). We zetten in op een passend aanbod dat aansluit bij de behoeften van Brabanders en bezoekers van Brabant. We richten ons daarbij ook op doelgroepen die nu nog niet of onvoldoende worden bereikt, zoals jongeren. Vernieuwing, creativiteit en innovatie die hand in hand gaan met de mooie tradities in onze provincie.

Zo willen we in 2024 met tijdelijke stimulansen ervoor zorgen dat er ruimte is om te experimenteren met nieuw, ander of aangepast aanbod voor groepen die nu nog weinig bediend zijn. Ook gaan we de aandacht voor Uniek sporten verbreden naar andere doelgroepen. Daarbij worden de kansrijke initiatieven om bewegingsarmoede tegen te gaan opgespoord en opgewerkt. Maar ook meer in de breedte gaan we meer bewegen stimuleren zodat meer Brabanders voldoen aan de beweegnorm. Hiermee geven we ook invulling aan de doelstellingen uit het beleidskader Gezondheid.

We willen niet alleen passend aanbod, maar dat het aanbod (nog) breder bekend wordt. Daarom vervolgen we komend jaar de campagne 'Brabant Dichterbij jou', waarbij we Brabanders en bezoekers aan Brabant informeren en inspireren om het Brabantse aanbod te komen beleven.

Voor het bereiken van onze doelstellingen uit het beleidskader ontwikkelen we niet alleen nieuw instrumentarium, maar maken we ook gebruik van bestaande instrumenten. Zo worden in 2024, op basis van de in 2023 vastgestelde regeling, de meerjarige subsidies vastgesteld voor professionele-amateurkunsten voor de nieuwe kunstplanperiode 2025-2028 (zie statenmededeling). Daarnaast ondersteunen we met onze jaarlijkse restauratieregeling het behoud van ons onroerend erfgoed. Ook blijven we ons volgend jaar inzetten om behoud c.q. versterking van cultuurhistorie in te brengen in de ruimtelijke processen en de verbinding te maken met de opgaven uit de Brabantse Omgevingsvisie zoals op het gebied van energietransitie en klimaatadaptatie. Tot slot blijven we ons in 2024, tezamen met onze externe partners, inzetten om topsportevenementen naar Brabant te halen.

Wat willen we bereiken?

Bevorderen van een passend aanbod

Het aanbod van de producten en diensten van de vier sectoren sluit in 2030 aan op de behoeften van Brabanders, buitenlandse werknemers en (inter)nationale bezoekers. Het aanbod draagt ertoe bij dat Brabant een aantrekkelijke en fijne plek is om te wonen en te werken.

Indicatoren:

- Het aantal bezoekers van activiteiten en locaties van de vier sectoren in vergelijking met andere provincies in Nederland (streefwaarde beter dan de huidige 7e plaats t.o.v. andere provincies,)
- Tevredenheid van inwoners met het aanbod van cultuur (score hoger dan of gelijk aan huidige score 7,2).
- Tevredenheid Sport: aandeel inwoners dat tevreden is (streefwaarde beter dan huidige 4e plaats t.o.v. andere provincies)
- Tevredenheid van meerdaags internationaal bezoek (streefwaarde: beter dan huidige 3e plaats t.o.v. andere provincies)

Wat gaan we daarvoor doen?

Meerjarige ondersteuning van professionele- en amateurkunst (incl. PZN)

In de periode 2021-2024 ondersteunen we 54 professionele kunstinstellingen en 18 amateurkunstinstellingen die activiteiten mogelijk maken die bijdragen aan een levendig Brabant. Voor de periode 2025-2028 worden opnieuw meerjarige subsidies verstrekt. Op basis van in 2023 opnieuw vastgestelde uitgangspunten (zie statenmededeling) wordt in de tweede helft van 2023 nieuwe subsidieregelingen uitgewerkt op basis waarvan in 2024 wordt beschikt.

Ondersteuning bibliotheken

Via Stichting Cubiss ondersteunen we bibliotheken. We maken interbibliothecair leenverkeer mogelijk en stimuleren innovatie. Ook dragen we bij aan het bevorderen van geletterdheid en leesvaardigheid, participatie in de informatiesamenleving en het stimuleren van 'een leven lang ontwikkelen'. In 2023-2024 zetten wij in samenwerking met gemeenten en bibliotheken extra in op bovenstaande thema's.

Uitdragen Verhaal van Brabant

Onze vier verhaallijnen (Bestuurlijk, Bevochten, Innovatief en Religieus Brabant) vormen de basis voor het Brabants verhaal en het behoud van ons erfgoed. Het uitdragen van deze verhalen en behoud van erfgoed doen we onder andere via samenwerkingsverbanden rondom de Kloosters, Zuiderwaterlinie en Herinneringen WOII. Daarnaast ondersteunen we het behoud van de verhalen waarbij we initiatieven vanuit de samenleving ondersteunen, versterken of met elkaar verbinden. We vertellen de verhalen ook aan de hand van onze provinciale erfgoed collecties (Noordbrabants Museum, Brabant Collectie, Brabant Cloud en Provinciaal archeologisch depot). Deze zijn (digitaal) toegankelijk ontsloten. In 2024 herijken we de afspraken met de Tilburgse Universiteit rondom ontsluiting en beheer van de Brabant Collectie.

Ondersteunen van topsportevenementen

We ondersteunen jaarlijks 8-10 evenementen en zijn mede-aanjager van (het verankeren van) de maatschappelijke activatie rond topsportevenementen via het BrabantSport Fonds.

Uitvoeren van Brabantbrede marketingstrategie

We brengen het vrijetijdsaanbod, passend bij het Brabantse profiel, onder de aandacht bij inwoners en bezoekers via onder andere www.visitbrabant.com, marketing campagnes en versterking van wandel en fietsroutes van Brabant in samenwerking met onze gemeenten.

Wat willen we bereiken?

Bevorderen van inclusief aanbod

Voor doelgroepen die nu nog niet of onvoldoende worden bereikt is er een passend aanbod van de vier sectoren. Daarbij richten we ons specifiek ook op jongeren. Om te weten in hoeverre we bijdragen zullen wij ons daarbij in eerste instantie richten op de organisaties en instellingen waar wij als provincie een (subsidie) relatie mee hebben.

Indicatoren:

- Oplevering kwalitatieve rapportage in hoeverre binnen cultuur, erfgoed, sport en vrijetijd wordt omgegaan met inclusief aanbod (streefwaarde: tweejaarlijks oplevering).

Wat gaan we daarvoor doen?

Bevorderen publieksbereik cultuuraanbod

We gaan onderzoek doen naar het bereik en tevredenheid van cultuuraanbod en kijken daarbij specifiek naar jongeren. Ondertussen willen we het nieuwe/ andere aanbod met tijdelijke stimulansen ondersteunen voor nieuw, ander of aangepast aanbod voor groepen die nu nog weinig bediend zijn. Daarvoor ontwikkelen wij in 2024 nieuw instrumentarium.

Versterken participatie Erfgoed

We dragen bij aan de doelstellingen van het in 2023 door Nederland ondertekende Europees Verdrag van Faro, waarin erfgoedparticipatie centraal staat en de maatschappelijke meerwaarde van erfgoed wordt benadrukt. Ook stimuleren we dat inwoners van Noord-Brabant zich actief met hun erfgoed verbinden.

Uniek sporten mede mogelijk maken

We stimuleren de samenwerking rondom de regionale loketten voor Uniek sporten. De aandacht voor Uniek sporten gaan we daarnaast verbreden naar andere doelgroepen. Daarbij worden de kansrijke initiatieven om bewegingsarmoede tegen te gaan opgespoord en opgewerkt. Vanuit het oogpunt van inclusiviteit verkennen we welke andere (kwetsbare) doelgroepen achterblijven en minder sporten en bewegen. Ook gaan we in 2024 de resultaten uit de subsidieregeling Stimulans voor bewegen (zie statenmededeling) gebruiken om de meest belovende projecten verder op te werken.

Wat willen we bereiken?

Stimuleren van innovatie en vernieuwing

De vier sectoren zijn vitaal en hebben voldoende ruimte en mogelijkheden om te vernieuwen. Daarmee sluiten we aan op het innovatieve profiel van Brabant.

Indicatoren:

- Omvang van banen en bedrijven in creatieve industrie in Brabant (streefwaarde: beter dan 3e plaats t.o.v. andere provincies, huidige waarde 3e plaats).
- Oplevering rapportage naar de vitaliteit en vernieuwingskracht van instellingen van de vier sectoren (streefwaarde tweejaarlijks oplevering).

Wat gaan we daarvoor doen?

Versterking van design, ontwerp en media als sterke economische sectoren

Landelijk is de creatieve industrie in Nederland één van de topsectoren. Wij maken een plan hoe wij deze sector de komende jaren verder kunnen versterken. In de meerjarige financiering van culturele instellingen door de provincie maken wij ruimte voor innovatie met focus voor design, ontwerp en media.

Inzetten innovatie om maatschappelijke en economische waarde van sport te vergroten

We ondersteunen een vijftal innovatieve projecten die een bijdrage leveren aan de verbetering van sportprestaties, economische doelen en maatschappelijke opgaven zoals verbeteren van gezondheid in combinatie met de inrichting van de openbare ruimte. Voor de selectie van projecten geldt dat hieraan een concrete vraag uit de markt/samenleving ten grondslag ligt, dat er sprake is van cofinanciering uit het bedrijfsleven en dat de projecten binnen een korte periode tot resultaat leiden. We maken ook mogelijk dat in de periode 2024 -2027 in 15 gemeenten innovatieve oplossingen komen voor een zodanige inrichting van de openbare ruimte dat deze optimaal uitnodigt om te worden gebruikt voor sporten, bewegen en gezond gedrag. Er worden in samenwerking met Sportservice Noord-Brabant (SSNB) en Innosportlab de

komende bestuursperiode bijeenkomsten belegd met gemeenten en stakeholders om het bereik te vergroten naar gemeenten die nog niet zijn aangesloten.

Wat willen we bereiken?

Stimuleren van aanbod voor jeugd en talentontwikkeling

Jongeren worden breed gestimuleerd om kennis te maken en deel te nemen aan het cultuur, erfgoed, sportaanbod. Toptalenten dragen bij aan de vernieuwing van het aanbod en krijgen kansen om zich te ontwikkelen in hun eerste stappen naar een beroepspraktijk.

Indicatoren:

- Deelname jongeren: Participatiegraad onder jongeren (16-29) sport (streefwaarde hoger dan Nederlands gemiddelde van 69,1%, nu 68,6%).
- Participatiegraad onder jongeren voor cultuur, erfgoed (streefwaarde PM, nog geen data beschikbaar, uitkomst onderzoek is in 2024 voorzien).

Wat gaan we daarvoor doen?

Ondersteunen en verankeren cultuureducatie voor jongeren

We ondersteunen samen met onder andere het Rijk het programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK) 2021-2024. Via dit programma werken scholen en culturele instellingen samen om kunst en cultuur een vast onderdeel van het lesprogramma te maken. In het programma wordt het onderwijs en het culturele veld begeleid en ondersteund met door kennisdeling, uitwisseling van ervaringen en samen bouwen aan nieuwe initiatieven. Doordat leerlingen in aanraking komen met verschillende vormen zoals muziek, dans, beeldende kunst, theater, hiphop en erfgoed leren ze om hun creatieve en culturele vaardigheden te ontwikkelen en ook persoonlijk en in sociaal opzicht te groeien. In 2024 worden nieuwe bestuurlijke afspraken gemaakt. Op basis van de uitkomsten bepalen wij onze inzet voor de periode 2025-2028.

Ondersteunen talentontwikkeling Cultuur

In 2024 continueren we onze regeling Talenthubs. We stimuleren hiermee de ontwikkeling van culturele toptalenten door ondersteuning van 7 talenthubs. In deze talenthubs krijgen talenten, die door de sector zelf zijn uitgekozen, ondersteuning op maat via een netwerk in de discipline waarin ze zich bewegen.

Ontwikkeling stimuleren van topsporttalenten

We ondersteunen Brabantse topsporttalenten in het nastreven van hun ambities als topsporter. Dat doen we samen met partners zoals BrabantSport, NOC*NSF en sportbonden in TeamNL Centrum Zuid. Daarnaast verbinden wij gearriveerde topsporters aan Brabant en zetten we ze in als ambassadeur voor (sport & bewegen) in onze provincie.

Wat willen we bereiken?

Bijdragen aan een gezonde en aantrekkelijke omgeving waar voldoende te beleven is en waar cultuurhistorie behouden blijft

Indicatoren:

- Beweegrichtlijn: Het aandeel van de Brabantse bevolking dat aan de beweegrichtlijnen voldoet. (streefwaarde: meer dan 75% in 2030, (49,3% in 2020))
- Waardering maatschappelijk belang cultuur en erfgoed: De mate waarin Brabanders aangeven cultuur en erfgoed van belang te vinden voor de samenleving (hoger dan huidige score van 79%).
- Onderhoud rijksmonumenten: Het percentage rijksmonumenten in matige of slechte staat in de

provincie Noord-Brabant volgens de jaarlijkse monumentenmonitor. (streefwaarde: lager dan huidige 18%).

Wat gaan we daarvoor doen?

Inzetten van verbeeldingskracht, creativiteit en ontwerpkracht voor maatschappelijke opgaven

Onze maatschappelijke opgaven zijn groot en complex. Eenvoudige oplossingen zijn er niet. Wij zijn ervan overtuigd dat de inzet van creativiteit en ontwerpkracht bij kan dragen aan deze maatschappelijke opgaven en zo bij kan dragen aan nieuwe oplossingen. We zien 2024 als een pilot jaar en voeren 2 pilotprojecten uit waarbij creativiteit expliciet wordt toegevoegd aan provinciale projecten op gebied van water en jongerenparticipatie. We voorzien gemeenten, maatschappelijke organisaties en het culturele veld van informatie over de kansen die er zijn voor het benutten van creativiteit op het gebied van energietransitie, ruimtelijke kwaliteit en gezondheid.

Instandhouding van Cultureel Erfgoed

Ons erfgoedbeleid is goed verankerd in de omgevingsverordening en de kernkwaliteiten van cultuurhistorische gebieden beschreven in de Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW). We houden deze kaart up-to-date. Vanuit dit kader adviseren wij proactief op ruimtelijke plannen en participeren wij in de totstandkoming van het Ruimtelijk Voorstel en Ruimtelijk arrangement.

Ook ondersteunen wij door middel van (meer)jaarlijkse subsidies restauraties van voor Brabant beeldbepalende rijksmonumenten (inclusief orgels van monumentale waarde). Het betreft zo'n 10-16 rijksmonumenten per jaar. Tevens ondersteunen wij eigenaren van molens financieel in het onderhoud in aansluiting op een Rijksregeling. Tot slot dragen we zorg voor behoud, beheer en ontsluiting van archeologisch erfgoed door gebiedsbescherming (in situ) en/of in het depot (ex situ).

Het verduurzamen van monumenten is gezien de aard van de gebouwen niet altijd een makkelijke opgave. Dit ondersteunen we door het mede mogelijk maken van een energieloket en ook zijn we in 2023 in samenwerking met het Nationaal Restauratiefonds gestart om te komen tot een restauratiefonds waarvan besluitvorming is voorzien in de eerste helft van 2024.

Stimuleren om meer te bewegen

We willen zoveel mogelijk Brabanders stimuleren om meer te gaan bewegen, juist ook degene die nog niet voldoen aan de beweegnorm. We gaan initiatieven ondersteunen om in samenwerking met het RoutebureauBrabant en andere route organisaties het recreatieve wandel/fiets route aanbod te versterken. Ook ondersteunen we initiatieven van onderaf in samenwerking met onze uitvoeringsorganisaties, sportverenigingen, scholen, maatschappelijke partners en andere instellingen. We verkennen of we de in 2023 opengestelde regeling Stimulans voor Bewegen gaan continueren. We stemmen of af met gemeenten en andere partners in het sportveld welke andere stappen gezet kunnen worden om bij te dragen aan ambities om meer te bewegen en gezond gedrag (zie ook ons doel stimulering van innovatie en vernieuwing eerder in dit hoofdstuk). Hiermee geven we mede uitvoering aan het realiseren van de provinciale doelstellingen uit het beleidskader Gezondheid (zie PS 40/21)).

Beleidskaders en uitvoeringsagenda's

- Beleidskader Levendig Brabant 2030
- Uitvoeringsagenda Levendig Brabant 2024 (volgt)

Verbonden partijen

Voor het realiseren van de doelstellingen uit dit begrotingsprogramma worden onderstaande verbonden partijen ingezet:

- Stichting Beheer Museumkwartier
- Stichting Brabant C Fonds
- Stichting Leisure Ontwikkelfonds Noord-Brabant
- NV Monumenten Beheer Brabant

Nadere informatie over verbonden partijen staat in de paragraaf Verbonden partijen.

Ontwikkelingen en onzekerheden

In zijn algemeenheid worden vele prestaties geleverd in samenwerking met externe partners. Daarmee zijn er ook onzekerheden voor wat betreft het conform planning behalen van prestaties en de uitnutting van budgetten.

Wat mag het kosten?

10. Vrije tijd, Cultuur, Sport en Erfgoed

Bedragen x € 1.000		Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2022	2023	2024	2025	2026	2027
			na wijz.				
Lasten							
	Programmalaasten	49.761 N	58.813 N	52.173 N	42.076 N	41.544 N	41.038 N
	Toerekening organisatiekosten	3.901 N	3.407 N	3.690 N	3.690 N	3.690 N	3.690 N
Totaal Lasten		53.662 N	62.219 N	55.863 N	45.765 N	45.234 N	44.728 N
Baten							
	Programmabaten	705 V	803 V	1.079 V	1.079 V	1.079 V	1.079 V
	Baten toerekening organisatiekosten	0	0	0	0	0	0
Totaal Baten		705 V	803 V	1.079 V	1.079 V	1.079 V	1.079 V
Saldo van baten en lasten		52.957 N	61.416 N	54.784 N	44.687 N	44.155 N	43.649 N
	Onttrekking aan reserves	5.380 V	14.811 V	10.124 V	4.791 V	4.791 V	4.285 V

Bedragen x € 1.000		Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
		2022	2023	2024	2025	2026	2027
			na wijz.				
	Onttrekking aan reserve	5.380 V	14.811 V	10.124 V	4.791 V	4.791 V	4.285 V
	Reserve instandhouding onroerend erfgoed	4.565 V	3.761 V	4.742 V	4.742 V	4.742 V	4.235 V
	Res. Essent Investeringsagenda	815 V	11.051 V	5.383 V	50 V	50 V	50 V

(bedragen x € 1.000)		saldo per	saldo per	saldo per	saldo per	saldo per	saldo per
		01-01-	31-12-2023	31-12-	31-12-	31-12-	31-12-
		2023		2024	2025	2026	2027
10. Vrije tijd, Cultuur, Sport en Erfgoed							
	Reserve instandhouding onroerend erfgoed	6.551	9.474	7.978	6.481	4.985	3.994
	Res. Essent Investeringsagenda	24.800	18.755	13.422	13.422	13.422	13.422

